

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΕΥΘΥΝΗ ΤΟΥ ΠΑΡΑΓΩΓΟΥ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

I. Ενοποίηση του ευρωπαϊκού δικαίου	1
1. Ο εθνικός χαρακτήρας του αστικού δικαίου	1
2. Προώθηση της ενοποίησης μέσω της Ευρωπαϊκής Ενώ- σεως	2
3. Εναρμόνιση σε θέματα ευθύνης του παραγωγού ελαττωμα- τικών προϊόντων μέσω της Οδηγίας 85/374/ ΕΟΚ και της Οδηγίας για τη γενική ασφάλεια των προϊόντων	4

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

ΕΝΔΟΣΥΜΒΑΤΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ ΤΟΥ ΠΑΡΑΓΩΓΟΥ

I. Γενικά περί της ενδοσυμβατικής ευθύνης του παραγωγού	7
II. Θεωρίες περί προστατευτικής ενέργειας της συμβάσεως του παραγωγού υπέρ τρίτων	9
III. Κριτική των θεωριών περί προστατευτικής ενέργειας της συμβάσεως του παραγωγού υπέρ τρίτων	12
IV. Θεωρίες περί συμβατικού και οιονεί συμβατικού δεσμού πα- ραγωγού και καταναλωτή	15
V. Η εμπιστοσύνη ως αυτόνομο θεμέλιο ευθύνης του παραγωγού	17

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΑΔΙΚΟΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ

I. Η ένταξη της ευθύνης του παραγωγού στο σύστημα αδικο- πρακτικής ευθύνης	25
---	----

II.	Συναλλακτικές υποχρεώσεις προνοίας και ασφαλείας	26
	1. Συναλλακτικές υποχρεώσεις κατά το σχεδιασμό του προϊόντος	28
	2. Συναλλακτικές υποχρεώσεις κατά την υπό στενή έννοια παραγωγή του προϊόντος	29
	3. Συναλλακτικές υποχρεώσεις πληροφόρησης ή παροχής οδηγιών	30
	4. Συναλλακτικές υποχρεώσεις παρακολούθησης και ανακλήσεως προϊόντων	31
III.	Η παραβίαση των συναλλακτικών υποχρεώσεων του παραγωγού ως λόγος θεμελιώσεως του παρανόμου της ΑΚ 914 ...	31
IV.	Οι συναλλακτικές υποχρεώσεις «νομοθετούνται» μέσω των ΑΚ 281, 288 και θεμελιώνουν το παράνομο	33
V.	Η παραβίαση των συναλλακτικών υποχρεώσεων ως λόγος θεμελιώσεως της υπαιτιότητας	36
VI.	Η διάπλαση της ευθύνης του παραγωγού για ελαττωματικά προϊόντα από τη νομολογία των ελληνικών δικαστηρίων	37
VII.	Θεμελιώδεις αρχές του νομολογιακού δικαίου της ευθύνης του παραγωγού	48
	1. Παραγωγός	50
	2. Ελάττωμα – Αντικειμενική βλαπτική ελαττωματικότητα ..	51
	Α. Έννοια και είδη ελαττωμάτων	51
	Β. Αντικειμενική βλαπτική ελαττωματικότητα	54
	3. Ζημία	56
	4. Αιτιώδης συνάφεια	60
	5. Κατανομή του βάρους αποδείξεως	62
	Α. Θέση του προβλήματος	62
	Β. Δογματική θεμελίωση	62
	Γ. Εφαρμογή της αρχής των σφαιρών επιρροής ή προελεύσεως των κινδύνων – Αντιστροφή του βάρους αποδείξεως	65
	Δ. Κατανομή του βάρους αποδείξεως	68

E. Ελάφρυνση του βάρους αποδείξεως του ζημιωθέντος – Εκ πρώτης όψεως απόδειξη	70
--	----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

ΕΥΘΥΝΗ ΤΟΥ ΠΑΡΑΓΩΓΟΥ ΓΙΑ ΤΑ ΕΛΑΤΤΩΜΑΤΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ Ν. 2251/1994 ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ (ΑΡΘΡΟ 6)

I. Εισαγωγικά	75
1. Ιστορικό των ειδικών διατάξεων για την ευθύνη του παραγωγού	75
2. Ο ν. 2251/1994 ως εθνικό δίκαιο	78
Α. Η νομική φύση	78
Β. Ερμηνεία των ειδικών διατάξεων για την ευθύνη του παραγωγού	78
Γ. Εφαρμογή της αρχής της σύμφωνης προς το σκοπό της Οδηγίας ερμηνείας του εθνικού δικαίου	84
α. Γραμματική ερμηνεία	85
β. Ιστορική ερμηνεία	86
γ. Τελεολογική ερμηνεία	87
δ. Το συγκριτικό δίκαιο ως μέσον ερμηνείας των κοινοτικών Οδηγιών	87
Δ. Η σύμφωνη με την Οδηγία ερμηνεία του εθνικού δικαίου περί ευθύνης του παραγωγού	88
II. Η Οδηγία του Συμβουλίου της ΕΟΚ 85/374 για την προσέγγιση των διατάξεων των κρατών-μελών σε θέματα ευθύνης λόγω ελαττωματικών προϊόντων	89
1. Προκαταρκτικό στάδιο	89
2. Έκδοση της Οδηγίας	90
3. Ειδικές ρυθμίσεις που αποκλίνουν από την Οδηγία ή την συμπληρώνουν	91
Α. Δυνατότητα επιτάσεως της ευθύνης	91

α. Η υπαγωγή των γεωργικών πρώτων υλών και των προϊόντων κυνηγίου στην ευθύνη του παραγωγού ...	91
β. Μη υπαγωγή των κινδύνων επιστημονικής εξελίξεως στην ευθύνη του παραγωγού	92
γ. Αποκατάσταση της μη περιουσιακής ζημίας	93
δ. Συντρέχον πταίσμα	94
B. Ρυθμίσεις περιορισμού της ευθύνης	95
4. Σκοπός της Οδηγίας	95
III. Νομική φύση της ευθύνης κατά το άρθρο 6 του ν. 2251/1994	97
IV. Ερμηνεία του άρθρου 6 του ν. 2251/1994	99
1. Ευθύνη του παραγωγού	99
2. Παραγωγός	106
A. Εισαγωγικά	107
B. Πρόσωπα μη περιλαμβανόμενα στην έννοια του παραγωγού	111
Γ. Πραγματικός παραγωγός	112
α. Παραγωγός τελικού προϊόντος	112
αα. Τελικό προϊόν	113
ββ. Διάκριση παραγωγικής από εμπορική δραστηριότητα	113
β. Παραγωγός συστατικού ή πρώτης ύλης	115
Δ. Οιονεί παραγωγός	116
α. Προϋποθέσεις εξομοιώσεως του οιονεί με τον πραγματικό παραγωγό	117
αα. Επίθεση της επωνυμίας, του σήματος ή άλλου διακριτικού γνωρίσματος	117
ββ. Εμφάνιση ως παραγωγού	118
β. Απαλλαγή του οιονεί παραγωγού	118
E. Εισαγωγέας	119
α. Γενικά	119
β. Προϋποθέσεις	120
γ. Εισαγωγείς πρώτων υλών και συστατικών.....	124

δ. Έκταση της ευθύνης του εισαγωγέως.....	124
ΣΤ. Προμηθευτής.....	125
α. Γενικά	125
β. Έννοια του προμηθευτή.....	128
γ. Απαλλαγή του προμηθευτή	128
δ. Ευθύνη του προμηθευτή εισαγόμενων προϊόντων	129
ε. Λειτουργία της ευθύνης του προμηθευτή.....	130
Z. Ευθύνη με τη σύμπραξη περισσότερων προσώπων	132
α. Εισαγωγικά	133
β. Ευθύνη εις ολόκληρον	133
γ. Αναγωγή μεταξύ των συνοφειλετών	134
αα. Φύση του δικαιώματος αναγωγής	134
ββ. Έκταση της αναγωγής	137
γγ. Αναγωγή συνυπόχρεων με στοιχείο αλλοδαπό- τητας	138
δ. Παράλληλη ευθύνη.....	139
ε. Συντρέχον πταίσμα	141
3. Προϊόν	143
Α. Γενικά	143
Β. Ειδικές περιπτώσεις	144
Γ. Η εξαίρεση των υπηρεσιών	149
Δ. Προέλευση του προϊόντος από παραγωγό	150
4. Ελάττωμα	150
Α. Ιστορικό της διατάξεως	156
Β. Το ελάττωμα ως προϋπόθεση της ευθύνης του παραγω- γού και ως προϋπόθεση της συμβατικής και της αδικο- πρακτικής ευθύνης του ΑΚ	159
α. Το ελάττωμα και η σχέση του με την αντίστοιχη έννοια του δικαίου των συμβάσεων.....	159
β. Το ελάττωμα και η σχέση του με την αντίστοιχη έννοια του αδικοπρακτικού δικαίου.....	163
Γ. Οριοθέτηση της εννοίας του ελαττώματος	165

α. Προστατευτικός σκοπός της διατάξεως.....	165
β. Προβλεπόμενη απόδοση και ευλόγως αναμενόμενη ασφάλεια του προϊόντος: Αόριστες και αντικειμενικές νομικές έννοιες	166
Δ. Κριτήρια προσδιορισμού της ευλόγως αναμενόμενης ασφάλειας.....	178
α. Ρητώς αναφερόμενοι στο άρθρο 6 § 5 του ν. 2251/1994 παράγοντες	178
αα. Εξωτερική εμφάνιση του προϊόντος	178
ββ. Αναμενόμενη χρησιμοποίηση του προϊόντος	182
γγ. Χρόνος θέσεως του προϊόντος σε κυκλοφορία	184
β. Μη ρητώς αναφερόμενοι στο άρθρο 6 § 5 του ν. 2251/1994 παράγοντες	186
αα. Φύση του προϊόντος	186
ββ. Επίπεδο γνώσεων της επιστήμης και της τεχνικής... ..	187
γγ. Τιμή του προϊόντος	187
δδ. Τόπος χρήσεως του προϊόντος	188
γ. Ausreisser της γερμανικής θεωρίας και η υπαγωγή του στην έννοια του ελαττώματος	188
E. Η αναποτελεσματικότητα του προϊόντος ως ελάττωμα	189
ΣΤ. Γενική ασφάλεια των προϊόντων	190
α. Υποχρεώσεις που αφορούν στη διάθεση των προϊόντων στην αγορά	191
αα) Η έννοια του προμηθευτή – πεδίο εφαρμογής	191
ββ) Η έννοια του ασφαλούς προϊόντος.....	193
i) Η έννοια του «προϊόντος»	193
ii) Το κριτήριο της ασφάλειας	194
iii) Τεκμήριο συμμόρφωσης του προμηθευτή προς τις υποχρεώσεις του (άρθρο 7 παρ. 5)	196
iv) Οι υποχρεώσεις των διανομέων	197
β. Έλεγχοι και ασφάλεια των προϊόντων που έχουν ήδη διατεθεί στην αγορά	198

αα) Σε εθνικό επίπεδο	198
ββ) Σε κοινοτικό επίπεδο	201
γ. Επισήμανση, σήμανση και οδηγίες χρήσης των προϊό- ντων	203
αα) Τα χαρακτηριστικά των προϊόντων	204
i) Τα τρόφιμα	205
ii) Τα φάρμακα	207
ββ) Η προέλευση των προϊόντων	208
γγ) Η τιμή των προϊόντων	209
δδ) Οδηγίες χρήσης των προϊόντων και οι σχετικοί κίν- δουνοι	210
i) Υποχρεώσεις που ισχύουν για όλα τα προϊόντα .	210
ii) Υποχρεώσεις που ισχύουν για ορισμένα προϊό- ντα (τρόφιμα, φάρμακα, παιχνίδια)	211
5. Ζημία	214
Α. Εισαγωγικά	214
Β. Προστατευόμενα έννομα αγαθά	216
Γ. Ζημία στο πρόσωπο	221
α. Ζημία λόγω θανάτου	222
αα. Αποκατάσταση νοσηλίων	224
ββ. Αποκατάσταση εξόδων κηδείας	224
γγ. Αποζημίωση για στέρηση διατροφής	224
δδ. Αποζημίωση για στέρηση υπηρεσιών	224
β. Ζημία λόγω βλάβης του σώματος ή της υγείας	225
αα. Αποζημίωση του ίδιου του θύματος	225
ββ. Αποζημίωση του εμμέσως θιγέντος	228
Δ. Ζημία λόγω βλάβης ή καταστροφής περιουσιακού στοιχεί- ου	229
α. Εισαγωγικά	229
β. Ζημία σε άλλο περιουσιακό στοιχείο «εκτός από το ίδιο το ελαττωματικό προϊόν»	230

γ. Προορισμός του πράγματος για ιδιωτική χρήση ή κατανάλωση	239
δ. Αποκαταστατέα ζημία	243
αα. Ορισμός του περιουσιακού στοιχείου	243
ββ. Έκταση αποζημιώσεως	244
γγ. Δικαιούχος της αποζημιώσεως	249
δδ. Η ζημία να υπερβαίνει τα πεντακόσια ευρώ	249
εε. Αποκατάσταση των περαιτέρω ζημιών λόγω πραγματικού ελαττώματος	251
Ε. Ηθική βλάβη	254
ΣΤ. Το ειδικότερο ζήτημα της περιβαλλοντικής ζημίας	265
6. Αιτιώδης σύνδεσμος	269
7. Αποδεικτικό βάρος	271
Α. Αποδεικτικό βάρος του ζημιωθέντος	272
α. Γενικά	272
β. Απόδειξη της ζημίας	273
γ. Απόδειξη του ελαττώματος	274
δ. Απόδειξη του αιτιώδους συνδέσμου	274
Β. Αποδεικτικό βάρος του παραγωγού	277
8. Λόγοι αποκλεισμού ή περιορισμού της ευθύνης	277
Α. Αρνητικές προϋποθέσεις ευθύνης ή λόγοι απαλλαγής του κατασκευαστή	279
α. Μη θέση του προϊόντος σε κυκλοφορία	279
β. Μη ύπαρξη του ελαττώματος κατά το χρόνο θέσεως του προϊόντος σε κυκλοφορία	284
γ. Η εκτός πλαισίου εμπορικής δραστηριότητας κατασκευή και διάθεση του προϊόντος	288
αα. Προϋποθέσεις εφαρμογής του λόγου απαλλαγής	288
ββ. Η εφαρμογή του λόγου απαλλαγής και στα άλλα κατά το νόμο υπεύθυνα πρόσωπα	291
δ. Κατασκευή σύμφωνα με αναγκαστικούς κανόνες δικαίου	292

ε. Απαλλαγή από τους κινδύνους επιστημονικής εξελί- ξεως	294
στ. Εάν το ελάττωμα του συστατικού οφείλεται στο σχεδιασμό ή τις οδηγίες του κατασκευαστή	300
αα. Ελαττωματικότητα οφειλόμενη στο σχεδιασμό του τελικού προϊόντος	300
ββ. Ελάττωμα οφειλόμενο στις οδηγίες του κατα- σκευαστή	303
9. Απαγόρευση απαλλακτικών ρητρών	304
Α. Σκοπός της διατάξεως	304
Β. Έκταση της απαγορεύσεως	306
10. Παραγραφή και απόσβεση	308
Α. Παραγραφή	308
α. Σχέση με την παραγραφή των γενικών διατάξεων ...	308
β. Προϋποθέσεις παραγραφής	310
Β. Απόσβεση	311
α. Γενικά	311
β. Προϋποθέσεις εφαρμογής της διατάξεως	312
11. Παράλληλη εφαρμογή διατάξεων	315
Α. Γενικά	315
Β. Συρροή αδικοπρακτικής ευθύνης και ευθύνης από το νόμο	316
α. Πλεονεκτήματα του συστήματος αδικοπρακτικής ευθύνης του ΑΚ	316
αα. Ως προς το πεδίο προστασίας	316
ββ. Ως προς το αποδεικτικό βάρος	317
γγ. Ως προς την παραγραφή και απόσβεση	317
β. Πλεονεκτήματα που παρέχουν οι ειδικές διατάξεις περί ευθύνης του παραγωγού	318
αα. Εύρος της ευθύνης	318
ββ. Ελαττωματικότητα του πράγματος	319
γγ. Ευθύνη ανεξαρτήτως υπαιτιότητας	319

δδ. Απαγόρευση απαλλακτικών ρητρών	320
εε. Ασφάλεια και σαφήνεια δικαίου	320
Γ. Συρροή αξιώσεων από τις ειδικές διατάξεις περί ευθύνης του παραγωγού και ενδοσυμβατικής ευθύνης – Το νέο δίκαιο της ευθύνης του πωλητή για τα ελαττώματα του πράγματος	321
12. Πεδίο εφαρμογής των ειδικών διατάξεων	325
13. Ανωτέρα βία	327

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΤΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ ΤΟΥ ΠΑΡΑΓΩΓΟΥ ΚΑΙ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΔΙΚΑΙΟΥ

I. Διεθνής δικαιοδοσία	330
1. Κανονισμός 1215/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου	332
2. Ελληνικό δικονομικό διεθνές δίκαιο	336
II. Εφαρμοστέο δίκαιο	336
1. Συνιστά η ρύθμιση του νόμου για την ευθύνη του παραγωγού ομοιόμορφο δίκαιο κοινοτικής προελεύσεως	337
2. Σχέσεις ομοιόμορφου δικαίου και εθνικών κανόνων συγκρούσεως	338
3. Νομικός χαρακτηρισμός	339
4. Lex delicti – Το εφαρμοστέο δίκαιο στην αδικοπρακτική ευθύνη του παραγωγού	341
5. Σύμβαση της Συνδιασκέψεως της Χάγης για το εφαρμοστέο δίκαιο στην ευθύνη από ελαττωματικά προϊόντα	347
6. Ο Κανονισμός 864 της 11 ^{ης} Ιουλίου 2007 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για το εφαρμοστέο δίκαιο στις εξωσυμβατικές ενοχές («Ρώμη II»)	351
III. Αναγνώριση και εκτέλεση αλλοδαπών δικαστικών αποφάσεων	356

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	
ΟΙ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΕΠΕΦΕΡΕ Ο Ν. 3587/2007	
ΣΤΙΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΡΘΡΩΝ 6 ΚΑΙ 7	
ΤΟΥ Ν. 2251/1994	361
Η ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ ΤΟΥ ΠΑΡΑΓΩ-	
ΓΟΥ ΓΙΑ ΕΛΑΤΤΩΜΑΤΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ (Ν. 2251/1994)	
ΒΑΣΕΙ ΤΗΣ Υ.Α. 5338/17.1.2018	369
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	389
I. Ελληνική	389
II. Ξένα	398